

राज्यातील विभागीय आयुक्त, जिल्हाधिकारी व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांच्या समवेत आयोजित करावयाच्या व्हिडीओ कॉन्फरन्स (V.C.) व व्यक्तिशः बैठकांच्या अनुषंगाने सूचना देण्याबाबत...

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग,
शासन परिपत्रक क्रमांक GAD-७००११/९/२०२५-GAD-Lokshahi Din
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा रोड,
मंत्रालय, मुंबई, ४०००३२.
दि. १० डिसेंबर, २०२५.

वाचा: शासन परिपत्रक क्रमांक संकीर्ण-१५१८/प्र.क्र.६७/लोकशाही दिन, दिनांक १४ नोव्हेंबर, २०१८.

प्रस्तावना:

दिनांक २ व ३ ऑगस्ट, २०२५ रोजी नागपूर येथे सर्व विभागीय आयुक्त आणि सर्व जिल्हाधिकारी यांची दोन दिवसीय महसूल परिषद पार पडली. त्यावेळी माननीय मुख्यमंत्री यांचे समवेत झालेल्या चर्चेदरम्यान सर्व विभागीय आयुक्त आणि जिल्हाधिकारी यांनी निर्दर्शनास आणून दिले की त्यांचा अधिकाधिक वेळ हा राज्य स्तरावरुन आयोजित केल्या जाणाऱ्या बैठका आणि व्हिडीओ कॉन्फरन्स यामध्ये जातो. बच्याचदा जिल्हाधिकारी यांना एकाच दिवशी हजर रहाव्या लागणाऱ्या बैठका / व्हिडीओ कॉन्फरन्स यांची संख्या ३ ते ४ असते. त्यामुळे त्यांच्या मूळ कामाकरिता वेळ अपुरा पडतो. तसेच विभागीय आयुक्त आणि जिल्हाधिकारी यांना क्षेत्रीय भेटीचे दिवस व नागरीकांना भेटीचे दिवस ठरवून देण्यात आलेले आहेत. मात्र, बैठका / व्हिडीओ कॉन्फरन्सच्या अधिक संख्येमुळे व त्यामध्ये सुसूत्रता नसल्याने विभागीय आयुक्त व जिल्हाधिकारी यांना त्यांचा नियोजित दौरा कार्यक्रम, पूर्व नियोजित सुनावणी प्रकरणे व नागरीकांना भेटीकरीता राखून ठेवण्यात आलेल्या वेळेचे पालन करण्यामध्ये अडचण निर्माण होते. त्यानुषंगाने वाचा येथील शासन परिपत्रक अधिक्रमित करून नव्याने व्हिडीओ कॉन्फरन्स (V.C.) व व्यक्तिशः बैठकांच्या अनुषंगाने सूचना देण्याबाबतची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन परिपत्रक:

राज्यातील सर्व विभागीय आयुक्त, जिल्हाधिकारी व मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांच्याशी संबंधित विषयांबाबत व्हिडीओ कॉन्फरन्स अथवा व्यक्तिशः आयोजित करावयाच्या बैठकांबाबत खालीलप्रमाणे सूचना देण्यात येत आहेत:-

- १) विभागीय आयुक्त, जिल्हाधिकारी व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांना मा. मुख्यमंत्री कार्यालयाच्या पूर्व परवानगीशिवाय त्यांच्या मुख्यालयाबाहेर प्रत्यक्ष बैठकीसाठी बोलविण्यात येऊ नये.
- २) सर्व मंत्रालयीन विभागांनी त्यांच्याशी संबंधित विषयांबाबत चर्चा करणे, आढावा घेणे यासंदर्भात प्रत्येक आठवड्याच्या सोमवार व गुरुवारी व्हि. सी. द्वारे एकत्रित बैठकांचे आयोजन करावे. सदर दिवशी सुट्टी असल्यास अथवा काही अपरिहार्य कारणास्तव बैठक होणार नसेल तर सदर बैठक पुढील कामकाजाच्या दिवशी आयोजित करण्यात यावी.

- ३) मा. मुख्यमंत्री यांचे व्यतिरिक्त मा. उप मुख्यमंत्री व मा. महसूल मंत्री यांना राज्य स्तरावर जिल्हाधिकारी मा. ग्रामविकास मंत्री यांना मुख्य कार्यकारी अधिकारी व संबंधित जिल्ह्याचे मा. पालकमंत्री यांना त्यांचे जिल्ह्याचे अधिकाऱ्यांकरीता राज्य स्तरावर प्रत्यक्ष व व्हि.सी. द्वारे बैठकांचे आयोजन करता येईल. मात्र, अन्य मा. मंत्री यांनी मा. मुख्यमंत्री कार्यालयाच्या पूर्व परवानगीने व्हि.सी. द्वारे बैठकांचे आयोजन करावे.
- ४) सदर व्हि.सी. मा. मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली होईल. जर काही कारणास्तव मा. मुख्य सचिवांना उपस्थित राहणे शक्य नसेल तर सदर व्हि.सी. विषयानुरूप संबंधित प्रशासकीय विभागाचे सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली होईल.
- ५) एकत्रित व्हि.सी. चे कामकाज मा. मुख्य सचिव यांचे समिती कक्ष, सहावा मजला, मुख्य इमारत, मंत्रालय येथे घेण्यात येईल. या दिवशी सकाळी ११.०० वाजल्यापासून मा. मुख्य सचिव यांचे समिती कक्ष, ६ वा मजला, मुख्य इमारत, मंत्रालय, मुंबई येथे बैठकांचे कामकाज सुरु होईल. सदर बैठकांना संबंधित विभागाच्या सचिवांनी उपस्थित राहून बैठकांचे कामकाज पार पाडावे.
- ६) विविध प्रशासकीय विभागांकडून प्राप्त झालेल्या माहितीच्या आधारे प्रशासकीय विभागनिहाय व्हि.सी. वेळापत्रक अगोदरच्या सोमवारपर्यंत तयार करण्याची कार्यवाही सामान्य प्रशासन विभागातील लोकशाही दिन कक्ष यांचेमार्फत करण्यात येईल. त्यासाठी, सर्व विभागांकडून प्राप्त होणाऱ्या विनंतीनुसार बैठकांचे आयोजन करण्यात यावे.
- ७) सदर वेळापत्रकामध्ये व्हि.सी. मध्ये घ्यावयाचे विषय व आमंत्रित करावयाच्या अधिकाऱ्यांची यादी, विभागनिहाय लागणारा वेळ इ. बाबत माहिती असेल. सदर कार्यवाही सामान्य प्रशासन विभागाच्या स्तरावर (लोकशाही दिन कक्ष) पूर्ण करण्यात येईल.
- ८) एकत्रित बैठकांच्या संदर्भातील सूचना संबंधित विभागाने काढावी व त्याबाबतची आगाऊ माहिती सामान्य प्रशासन विभागास (लोकशाही दिन कक्ष) उपलब्ध करून घावी. बैठकीच्या सूचना व विषय सूची स्वयंस्पष्ट असावी व त्यामध्ये सहभागी अधिकाऱ्यांकडून नेमकी काय माहिती अपेक्षित आहे याबाबत स्पष्टता असावी. सदर व्ही. सी. इतिवृत्त/ निर्णय/ सूचना इ. बाबी संबंधित विभागाच्या सचिवांमार्फत निर्गमित करण्यात येतील.
- ९) सामान्य प्रशासन विभाग (लोकशाही दिन कक्ष) यांचेमार्फत प्राप्त झालेल्या एकत्रित व्हि.सी. च्या वेळापत्रकाची प्रत मुख्य सचिव कार्यालयामार्फत महाराष्ट्र ई-समिक्षा प्रणालीद्वारे संबंधित जिल्हाधिकारी व मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांना पाठविण्यात येईल.
- १०) संबंधित विभागीय आयुक्त, जिल्हाधिकारी व मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांनी व्हि.सी. साठी त्यांच्या कार्यालयातील व्हि.सी. रुम मधून उपस्थित रहावे. त्यासाठी आवश्यक असलेल्या अन्य अधिकाऱ्यांना देखील तेथेच उपस्थित राहण्याची अनुमती देण्यात यावी.
- ११) बैठकांमध्ये ज्या अमुस/प्र.स/सचिव यांचा आढावा पूर्ण झाला असेल त्यांना बैठकीतून बाहेर जाण्याची परवानगी देऊन उर्वरित विषयांचा आढावा घेण्यात यावा. एकत्रित बैठका मंत्रालयीन स्तरावर आयोजित केल्यास बैठकांची संख्या कमी करून क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांना उर्वरित कामांसाठी उपलब्ध वेळेचे नियोजन करता येईल.
- १२) विभागीय आयुक्त, जिल्हाधिकारी व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांच्यासाठी सोमवार व मंगळवार हा मुख्यालयाचा दिवस ठरवून देण्यात येत आहे.

- १३) राज्य शासनाच्या विविध महामंडळाचे अध्यक्ष, विविध आयोगांचे अध्यक्ष यांनी मा. मुख्यमंत्री कार्यालयाच्या पूर्व परवानगीशिवाय विभागीय आयुक्त, जिल्हाधिकारी, मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांना व्यक्तिशः बैठकीसाठी बोलावू नये. त्यासाठी, मा. मुख्यमंत्री कार्यालयाच्या पूर्व परवानगीने व्हि. सी. द्वारे बैठक आयोजित करावी.
- १४) मंत्रालयीन विभागांना अतितातडीच्या प्रसंगी व अतिमहत्त्वाच्या विषयांकरिता उक्त नियोजित दिवसांखेरीज आयोजित करावयाच्या व्हि. सी. मा. मुख्य सचिव यांच्या सहमतीने आयोजित करता येतील.
- १५) उक्त कार्यपद्धती मा. मुख्यमंत्री महोदय, इतर मंत्री महोदय व केंद्र शासनाचे अधिकारी इ. यांचे अध्यक्षतेखाली होणाऱ्या व्हि.सी. तसेच मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागाच्या अधिनस्त क्षेत्रीय कार्यालये व अन्य कार्यालयांशी संबंधित व्हि.सी. करिता लागू नसेल.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या संकेतरथळावर www.maharashtra.gov.in येथे उपलब्ध असून, त्याचा संगणक संकेतांक २०२५१२१०९६३६१४८३०७ असा आहे. हा शासन परिपत्रक डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करण्यात आलेला आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(गोविंद पवार)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०००३२
२. सर्व मंत्री/ राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव मंत्रालय, मुंबई ४०००३२
३. सर्व मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागांचे अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव/ सचिव, मंत्रालय, ४०००३२
४. मा. मुख्य सचिव यांचे सह सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०००३२
५. सर्व जिल्हाधिकारी
६. सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी
७. निवड नस्ती